

KALENDARIUM
Opracowała Maja Kowalska¹
**Przegląd ważniejszych wydarzeń²
(15 października–15 listopada 2012)**

16.10. Rząd przyjął założenia ustawy w sprawie wydobywania węgłowodórów, czyli ropy naftowej i gazu, w tym przede wszystkim dotyczące wydobywania i opodatkowania złóż gazu z łupków. Na wzór Norwegii, Holandii czy Danii powstanie państwowa spółka nadzorująca i zarządzająca wydobywaniem węgłowodórów w kraju – Narodowy Operator Kopalni Energetycznych (NOKE). Firmy eksploatujące złoża gazu i ropy blisko 40% zysków brutto zapłacą w formie podatków i opłat.

17.10. W Paryżu podpisano porozumienie, na mocy którego centrum naukowe Polskiej Akademii Nauk – Centrum Badań Ziemi i Planet GeoPlanet – przyjęło do konsorcjum ośmiu wiodących europejskich instytucji badawczych w dziedzinie nauk o Ziemi. Oprócz reprezentującego Polskę GeoPlanet w jego skład wchodzi: Natural Environment Research Council, British Geological Survey (NERC-BGS, Wielka Brytania); Istituto Nazionale di Geofisica e Vulcanologia (INGV, Włochy); Die Eidgenössische Technische Hochschule Zürich (ETH Zürich, Szwajcaria); Helmholtz-Zentrum Potsdam Deutsches GeoForschungsZentrum (GFZ, Niemcy); Institut de physique du globe de Paris (IPGP, Francja); Institut de ciències de la terra Jaume Almera, Consejo Superior de Investigaciones Científicas (ICTJA-CSIC, Hiszpania); Universiteit Utrecht (Holandia). Celem działania konsorcjum jest przygotowanie badań naukowych, a także planów budowy infrastruktury badawczej, służącej badaniom Ziemi od skali nano po wymiar planetarny, dla lepszego zrozumienia mechanizmów rządzących geosystemem.

17.10. Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej wraz z regionalnymi zarządami gospodarki wodnej rozpoczęły „Kampanię informacyjną na temat opracowania planów zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszarów dorzeczy i regionów wodnych”. Jest ona skierowana do organów odpowiedzialnych za ochronę przeciwpowodziową i ma na celu włączenie zainteresowanych stron w proces opracowywania planów tej ochrony. Kampania będzie prowadzona na poziomie krajowym oraz na obszarze działania regionalnych zarządów gospodarki wodnej. Poprzedziły ją konsultacje społeczne celów i projektów planów zarządzania

ryzykiem powodziowym, które przeprowadzono w formie ośmiu spotkań informacyjnych w dniach 17 października–7 listopada w Gliwicach, we Wrocławiu, w Poznaniu, Warszawie, Szczecinie, Krakowie i Gdańsku.

17–19.10. Przedstawiciele najważniejszych instytucji i urzędów górniczych w Polsce prezentowali najnowocześniejsze rozwiązania w branży na Międzynarodowym Kongresie *SILESIA INNOVATICA* 2012 „Innowacje w branży górniczej”. Spotkanie było okazją do poznania innowacyjnych rozwiązań w górnictwie, których celem jest zmniejszenie wypadkowości (w tym spowodowanej przyczynami naturalnymi, jak pożary czy wybuchy), a także znaczne obniżenie kosztów działalności kopalni. Oficjalne otwarcie odbyło się w Parku Tradycji Górnictwa i Hutnictwa w Siemianowicach Śląskich, a następnie kongres przeniesiono do Huciska w Jurze Krakowsko-Częstochowskiej. Drugi dzień spotkania poświęcono na panele dyskusyjne oraz prezentacje innowacyjnych rozwiązań w branży górniczej. Odbyły się także targi branżowe, podczas których firmy zaprezentowały produkty i usługi (np. rozwiązania IT) wspomagające procesy w górnictwie.

18.10. W Muzeum Ziemi Polskiej Akademii Nauk w Warszawie otwarto wystawę „Bursztyn nie tylko nad Bałtykiem”. Jest to pierwsza wystawa, na której przedstawiono rozwój obróbki bursztynu w Polsce południowej i środkowej od czasów przedhistorycznych do dzisiejszych. Prezentowane są muzealia i wyroby ze zbiorów Muzeum Narodowego w Krakowie, Muzeum Narodowego w Poznaniu, Muzeum Narodowego w Warszawie, Muzeum Nadwiślańskiego w Kazimierzu Dolnym, Muzeum w Gliwicach, Muzeum Północno-Mazowieckiego w Łomży, Muzeum Szlachty Mazowieckiej w Ciechanowie, Muzeum Ziemi PAN w Warszawie, Kolekcji Współczesnej Sztuki Złotniczej Marii Magdaleny Kwiatkiewicz w Poznaniu i Galerii Sztuki w Legnicy, a także wyroby artystyczne twórców z kolekcji prywatnych. Wystawę zorganizowano pod patronatem marszałka Senatu RP Bogdana Borsewicz. Będzie ją można oglądać do 31 maja 2013 r.

23–25.10. W Warszawie odbyła się X Konferencja Esri Polska – największe wydarzenie poświęcone systemom informacji geograficznej w Polsce. Tegoroczne hasło brzmiało „Wspólna przestrzeń – jeden GIS”. W spotkaniu

¹Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, ul. Rakowiecka 4, 00-975 Warszawa; maja.kowalska@pgi.gov.pl.

²Część Kalendarium dotycząca informacji o przyszłych wydarzeniach jest dostępna na naszej stronie internetowej (www.pgi.gov.pl/prz_geol) w zakładce Kalendarium wydarzeń.

wzięło udział prawie 950 osób. Podczas konferencji wygłoszono blisko 100 referatów i przeprowadzono 11 warsztatów technicznych (materiały konferencyjne są dostępne na stronie internetowej <http://www.konferencja.esri.pl/materiały-konferencyjne>). Przygotowano sześć stoisk, na których można było porozmawiać z pracownikami poszczególnych działów Esri Polska. Podczas spotkania zaprezentowało się również 18 wystawców wykorzystujących w swoich działaniach GIS, reprezentujących zarówno sektor publiczny, jak i instytucje pozarządowe oraz firmy komercyjne.

23–26.10. W Ustroniu w Beskidzie Śląskim odbyło się XV Jubileuszowe Międzynarodowe Sympozjum Geotechnika – *Geotechnics 2012* pod honorowym patronatem wiceprezesa rady ministrów, ministra gospodarki Waldemara Pawlaka oraz rektora Politechniki Śląskiej prof. dr. hab. inż. Andrzeja Karbownika. Umożliwiło ono wymianę doświadczeń i dyskusję o kierunkach rozwoju geotechniki w kraju i za granicą, a także nawiązanie kontaktów i rozszerzenie współpracy przedstawicieli różnych krajów. Głównymi tematami były m.in. wybrane zagadnienia z geotechniki i mechaniki górotworu, nowoczesne technologie górnicze, stateczność budowli podziemnych, ochrona środowiska górniczego i powierzchni terenu, zagospodarowanie terenów pogórnich, projektowanie i rekonstrukcja kopalń, a także kształcenie kadr inżynierskich. Przedstawiono też przykłady historycznej działalności górniczej na ziemiach polskich. W ramach sympozjum odbyła się specjalna sesja szkoleniowa dla kadry inżynierskiej przemysłu górniczego pt. „Diagnostyka wyrobisk górniczych czynnikiem optymalnej ich eksploatacji i zachowania bezpieczeństwa w kopalniach podziemnych”.

24–27.10. W Poznaniu odbyły się 23. Międzynarodowe Targi Regionów i Produktów Turystycznych *Tour Salon 2012*. Honorowy patronat na wydarzeniu objęli Ministerstwo Sportu i Turystyki, prezydent miasta Poznania oraz Polska Izba Turystyki i Polska Organizacja Turystyczna. Jednym z wystawców był Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, prezentujący na swoim stoisku ofertę z zakresu geoturystyki, ochrony georóżnorodności i geoedukacji.

26.10. W Mysłowicach odbyła się XIV Konferencja z cyklu *Górnictwo Dziś i Jutro*. Temat tegorocznego spotkania brzmiał „Realność oparcia struktury wytwarzania energii elektrycznej w Polsce w oparciu o krajowe źródła paliw pierwotnych”. Spotkanie zorganizowano w ramach jubileuszu 120-lecia Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Górnictwa pod honorowym patronatem prezydenta RP Bronisława Komorowskiego.

30.10. Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy jako druga organizacja z Polski dołączył do elitarnego towarzystwa Open Geospatial Consortium (OGC) zajmującego się rozwojem standardów geoprzestrzennych. OGC koncentruje się na edukacji w zakresie geomatyki oraz na rozwoju specyfikacji danych w skali globalnej. Podstawowe prace obejmują: serwisy lokalizacyjne, informację geograficzną, systemy informacji przestrzennej (GIS), teledetekcję, geodezję i kartografię,

nawigację, geoprzestrzenne bazy danych, *sensor webs* oraz inne geoprzestrzenne technologie, źródła informacji i aplikacje. OGC utworzono w 1994 r. jako organizację non-profit. Obecnie do OGC należy ponad 450 jednostek z różnych kontynentów.

30.10. W Krakowie odbyło się kolejne szkolenie geologiczne zorganizowane przez Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy pod patronatem centrum naukowo-przemysłowego Geocentrum Polska, zatytułowane „Geotermia – stan rozpoznania głównych zbiorników wód termalnych i możliwości ich wykorzystania”. Uczestnikami byli głównie pracownicy jednostek samorządowych (gmin, starostw powiatowych, urzędów marszałkowskich) i regionalnych dyrekcji ochrony środowiska z całej Polski, a także przedstawiciele prywatnych przedsiębiorstw geologicznych, nauczyciele akademicy oraz doktoranci. Podczas szkolenia omówiono przede wszystkim uwarunkowania geologiczne geotermii, potencjał geotermalny Polski (mapy i modele termiczne, lokalizacja ujęć wód termalnych), warunki prawne i geologiczne (temperatura, mineralizacja, głębokość zalegania, wydajność, odnawialność zasobów) eksploatacji wód termalnych, obszary o najkorzystniejszych warunkach geotermalnych (lokalizacja zakładów geotermalnych), występowanie i wykorzystanie wód termalnych (ciepłownictwo, balneologia, rekreacja) na wybranych przykładach, potencjał geotermii niekonwencjonalnej (ciepło gorących skał – HDR), wytyczne wdrażania geotermii średnio- i niskotemperaturowej (w tym geotermii niskiej entalpii), podstawy technologii wydobycia i zagospodarowania wód termalnych, aspekty prawne wykorzystywania geotermii oraz ekonomiczne aspekty wykorzystania energii geotermalnej w Polsce. Podano także praktyczne wskazówki dotyczące rozpoczęcia inwestycji związanych z wykorzystywaniem geotermii i omówiono rolę PIG-PIB w określaniu potencjału geotermalnego kraju.

31.10. Zakończył się nabór zgłoszeń w VIII edycji konkursu „Popularyzator Nauki”. Do redakcji serwisu Nauka w Polsce PAP nadesłano rekordową liczbę ponad 50 zgłoszeń. Kapituła konkursu, której przewodniczy prezes Polskiej Akademii Nauk prof. Michał Kleiber, wybierze laureatów pod koniec listopada, a 5 grudnia 2012 r. w Centrum Prasowym PAP odbędzie się ceremonia wręczenia nagród. W tym prestiżowym konkursie, któremu patronuje Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, nagradzani są uczeni, ludzie mediów, społecznicy oraz instytucje, wykazujący pasję dzielenia się wiedzą i odślaniania tajemnic współczesnej nauki w sposób przystępny dla każdego. Wielu z nich aktywnie uczestniczy w coraz liczniejszych festiwalach i piknikach nauki.

31.10. Zakończyło działalność Stowarzyszenie Dinopark. Powołano je w 2003 r., aby upowszechniać wiedzę o znaleziskach z Krasiejowa, gdzie wśród licznych skamieniałości odkryto szczątki dinozaurów. Członkowie stowarzyszenia uznali, że cel rozpropagowania tego terenu został osiągnięty – Krasiejów jest największą atrakcją turystyczną Opolszczyzny, a miejsce wykopalisk znane jest w całej Polsce. Odkrywką w Krasiejowie zyskała światową sławę dzięki

licznym znaleziskom triasowych kręgowców. Stan zachowania okazów, ich liczba i różnorodność pozwoliły na rozpoczęcie prac badawczych, które trwają do dziś. Pawilon paleontologiczny i bazę studencką w Krasiejowie przejmie Uniwersytet Opolski.

31.10. Na Uniwersytecie Adama Mickiewicza w Poznaniu zaprezentowano największy znaleziony w Polsce, ważący prawie 261 kg żelazny meteoryt. W listopadzie rozpocznie się proces jego oczyszczania. Meteoryt, wydobyty 8 października br. w rezerwacie Meteoryt Morasko, ma stożkowaty kształt i wymiary: wysokość – 50 cm, szerokość – 40 cm i długość – 71 cm. Obwód w najszerszym miejscu liczy 2 m. Jest to gruboziarnisty oktaedryt typu IAB, składający się w 93% z żelaza i w 6% z niklu. Jak oceniają badacze, meteoryt nadleciał 5 tys. lat temu z prędkością 7–20 km na sekundę i uderzył w piaszczysty teren obecnego północnego Poznania, na którym położony jest rezerwat Meteoryt Morasko.

7.11. Akademia Górniczo-Hutnicza im. Stanisława Staszica w Krakowie podpisała umowy na unijne dofinansowanie dwóch inwestycji, w tym największego w historii uczelni przedsięwzięcia, jakim będzie budowa Centrum Energetyki, w którym powstanie kilkadziesiąt nowoczesnych specjalistycznych laboratoriów, służących zarówno badaniom komercyjnym, jak i rozwijaniu badań podstawowych w dziedzinie szeroko rozumianej energetyki. Rozbudowane będzie też Akademickie Centrum Komputerowe Cyfronet, mieszczące m.in. najpotężniejszy w Polsce superkomputer „Zeus”.

8.11. W Muzeum Ziemi Polskiej Akademii Nauk w Warszawie otwarto wystawę „Mikrofascynacje”. Prezentowane na niej prace Marka Misia to abstrakcyjne obrazy świata mikrokryształów różnych związków chemicznych. Mikrofotografie autora wielokrotnie wyróżniano w międzynarodowych konkursach poświęconych tej dziedzinie fotografii. Wystawę można oglądać do 30 grudnia 2012 r. Więcej zdjęć autorstwa Marka Misia można obejrzeć na stronie internetowej <http://www.mismicrophoto.com>.

10–11.11. W Sosnowcu odbyła się 50. Jubileuszowa Międzynarodowa Wystawa i Giełda Mineralów, Skał i Skamieniałości Jesień 2012 zorganizowana przez Wydział Nauk o Ziemi Uniwersytetu Śląskiego. Wśród wielu prezentowanych na giełdzie okazów można było podziwiać kolorowe i zróżnicowane pod względem formy minerały i skamieniałości pochodzące z różnych zakątków świata. Podczas giełdy odbyła się otwarta jubileuszowa sesja popularnonaukowa – 50. Sesja Gemmologiczno-Paleontologiczna.

12.11. W Warszawie odbyła się konferencja dotycząca projektu „Przyspieszenie wzrostu konkurencyjności województwa mazowieckiego przez budowanie społeczeństwa informacyjnego i gospodarki opartej na wiedzy poprzez stworzenie zintegrowanych baz wiedzy o Mazowszu” realizowanego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007–2013. Konferencję, której organizatorem był Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego, poświęcono głównie infrastrukturze informacji przestrzennej i roli baz danych przestrzennych. Wzięli w niej udział m.in. marszałek województwa mazowieckiego Adam Struzik oraz główny geodeta kraju, prezes Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii Kazimierz Bujakowski.

12–14.11. W wielu miejscach Polski obchodzono GIS Day. Jest to coroczne święto miłośników i użytkowników Systemów Informacji Geograficznej (*Geographic Information Systems*). Inicjatorami GIS Day byli National Geographic Society i firma Environmental Systems Research Institute (Esri). Obchody odbyły się m.in. w Warszawie (pod hasłem „GIS w stolicy!”), Poznaniu, Sosnowcu oraz Krakowie.

14.11. Między Buskiem-Zdrojem a Wiślicą na Ponidziu w województwie świętokrzyskim czterech speleologów odkryło drugą pod względem długości jaskinię gipsową w Polsce. Wejście do jaskini było znane już wcześniej, ale nikomu dotąd nie udało się jej dokładnie zmierzyć. Częściowo zalana wodą mierzy 342 m. Spośród jaskiń gipsowych dłuższa od niej jest w Polsce jedynie Jaskinia Skorocicka (352 m), która również znajduje się na Ponidziu. Odkrywczy nie chcą na razie ujawnić dokładnej lokalizacji jaskini, nie podają też zaproponowanej przez siebie nazwy. Jaskinia czeka na kolejnych naukowców – geologów i biologów, którzy dokładnie przebadają jej korytarze. Prawdopodobnie nastąpi to po publikacji opisu jaskini i jej planu w jednym z periodyków speleologicznych na początku przyszłego roku.

14–16.11. W Ustroniu odbyła się V Konferencja Naukowa Modelowanie Przepływu Wód Podziemnych zorganizowana przez Uniwersytet Śląski, Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy oraz Polski Komitet Narodowy Międzynarodowej Asocjacji Hydrogeologów, poświęcona problemom modelowania procesów filtracji, transportu masy i energii oraz modelowania hydrogeochemicznego. Spotkanie miało charakter warsztatów. Honorowy patronat nad wydarzeniem objął podsekretarz stanu w ministerstwie środowiska, główny geolog kraju Piotr Woźniak.